

non esset mirum a Deo gestum, quod et ab homine videbatur effectum.

II. Et quia in hoc sæculo tanquam in aliquo mari positi sumus, in quo utique et spiritualium nequitiarum turbines (1) sustineamus, omni sollicitudine naufragium declinantes, teneamus fidei nostræ solida et stabili vestigia, ut sæculum hoc (2), quod Dominus noster Jesus Christus pedum suorum, hoc est, adventus sui virtute calcavit, nulla nos ex parte præcipitet vel demergat. Certe si aliqua nos velut ingruentia (3) periculis tentare cœperit, exemplo Apostolorum clamemus ad Dominum, dicentes: « Domine, libera nos, quia (4) perimus¹. » Melius enim est nobis interpellando Dominum (5) liberari, quam dissimulando et non orando periculum mortis incurrere. Sed ut ad cœpta redeamus, plurimum ergo sibi humana usurpatio licentiæ daret, si virtutem cum Deo cœpisset habere communem. Idcirco ergo Petrus apostolus visus est hominibus in fluctibus dubitasse, ut sciremus nihil dandum esse nostro actui, sed totum quod recte gerimus divinæ ascribendum esse virtuti.

III. Et quia dignum (6) et congruum est, fratres, ut gaudia nostra cum sanctis Apostolis conferamus, et his annuntiemus Dominicæ resurrectionis gloriam, qui consortes sunt Dominicæ passionis. Nam ipse quem vas electionis suæ esse dignatus est, et voluit magistrum Gentibus (7) dare, non solum fidelium animas a pietatis proposito revocavit, sed etiam nolentes a Christo discedere,

¹ Matth. VIII, 25.

(1) Cod. CIX turbidinem. — (2) Sic cod. CXLIII; cod. CIX *salum hoc*, quod et quodam modo admitti posset ex Cicer. pro Cæcina cap. 30. — (3) Sic cod. CIX; cod. CXLIII *ingruentium*. — (4) Sic cod. CXLIII; cod. CIX *peribimus*. — (5) Sic cod. CXLIII; cod. CIX *a Domino*. — (6) Hæc et sequentia usque ad glorificationem non leguntur in cod. CXLIII. — (7) Cod. *Gentium*.

lapidibus obruebat. Hunc nobis ipse Dominus Apostolum condonavit, tribuitque nobis ex Saulo Paulum, et ex apostata fecit Apostolum, et dedit Ecclesiæ ex persecutore doctorem. Amator passionis factus est, qui persecutionis auctor extiterat, et qui in alienis afflictionibus prius gratulabatur, in suis postmodum persecutionibus lætabatur. Ipse qui tunc in Apostolo suo virtutem istam exercuit, ipse nunc de ipso inferorum conclavi, et ex ipsis draconum faucibus animarum nostrarum captivitatem eripuit, et nobis a tenebris ad lucem remeantibus, æternæ vitæ januas patefecit, præstante Domino nostro Jesu Christo, cui est honor, laus et gloria per infinita sæculorum sæcula (1). Amen.

SERMO LXXIV.

De Lapsu Petri II.

Sermo hic eductus ex quatuor codicibus, nempe: 1° ex Bibl. Laurent., Plut. XVII, cod. XLI, fol. 105; 2° ex eadem Bibl., Plut. XXXI sinist., cod. XXXIII, fol. 54 b; 3° ex Bibl. Ædil., cod. CXLIII, fol. 234; 4° ex Bibl. Fesulan., cod. XXV, fol. 231, in primo et tertio nomen habet sancti Ambrosii, in secundo autem et quarto nomen sancti Augustini. Cui ex duobus potius sit tribuendus non satis constat; sed alterutro dignus est. Unde propter horum nominum reverentiam, et dubium non prorsus inane ejus authenticitatis quod spectat ad Doctorem nostrum, non in appendicem rejiciendum illum

(1) Cod. CXLIII *cui est honor et gloria in sæcula sæculorum, Amen.*

putavimus, sed hic ponere operæ pretium duximus. Sit locus
ejus post sermonem nostri primi supplementi LX.

SYNOPSIS.

I. Petrus, ut Adam, a femina deceptus. II. Citius subvenitur Petro quam protoplasto. III. Petri lacrymæ. IV. Ejusdem in Christum amor.

I. SCIMUS, fratres, quod ad similitudinem Evæ, beatum Petrum ostiaria quoque (1) mulier deceperit (2), et sicut Adam (3) mulier circumscripsit, ita et Apostolum femina circumvenerit. Usitatus (4) enim ad decipiendum sexus est; fraudis suæ vasculum in ostiaria diabolus (5) recognovit. Fideles viros non nisi per mulierem oppugnare consuevit. Ibi Adam per Evam superat; hic Petrum vincit per ostiariam. Fuit enim, sicut legimus, in Paradiso (6) deliciarum diabolus; nec defuit, sicut intelligimus, in prætorio Judæorum. Ibi minabatur (7) Sathanas serpens, hic Judas coluber perurgebat. Est ergo eadem similitudo deceptionis in Petro, quæ in Adam fuit, quoniam eadem (8) est et similitudo mandati. Accepit (9) ergo a Domino uterque mandatum, Adam ne tangeret, Apostolus ne negaret (10); ille ne lignum scientiæ præsumeret, hic ne crucem sapientiæ præteriret. Sed transgrediens (11) uterque præceptum, rari (12)

(1) Sic cod. cxliii; cæteri quæque. Antea cod. iv non habet beatum. — (2) Sic e. d. iv; cæteri decepisset. — (3) Sic cod. cxliii; cæteri in Adam. — (4) Sic cod. cxliii; cæteri usitatum, et antea circumvenit. — (5) Sic cod. iv; cæteri pessime Dominus. — (6) Sic cod. iv; cæteri paradysum. — (7) Cod. iv imminabat; cæteri minabatur. — (8) Sic cod. cxliii; cæteri male eandem. — (9) Sic cod. iv; cæteri acceperunt. Cod. xxv, accepit enim. — (10) Sic cod. cxliii; hæc desunt in cæteris. — (11) Sic cod. iv; cæteri transgredientis. — (12) Sic cod. cxliii; cæteri patri.

modo deliquit (1). Gustavit (2) ille quod non licebat, loquitur iste quod non decet; et tamen facilius negatio Petri, quam Adæ prævaricatio.

II. Citius enim Apostolo, quam protoplasto (3) subvenitur. Hunc enim Deus ad vesperum requirit errantem, illum Dominus pullorum cantu denegantem (4). Adam reus facti, nudus erubuit; Petrus conscius dicti (5), correptus ingemuit. Ille tanquam deprehensus confugit (6) ad latebras (7); hic tanquam emendatus prorupit (8) ad lacrymas. Illi velut latenti et celanti se a divinitate dicitur: «Adam, ubi es?» non quod Adam a conspectu Domini latere potuerit, sed (9) quod peccatrici conscientiae nullus locus tutus certus sit (10), metuit deprehendi. Respexit Dominus, et apertis oculis, ejus emendavit (11) errorem. Recte oculis emendavit (12) Petrum, quia scriptum est: «Oculi Domini super justos,» et aures ejus ad preces (13) eorum?.

III. Ergo Petrus prorumpit (14) ad lacrymas, et nihil voce precatur. Invenio enim, quod fleverit, non invenio quod dixerit. Lacrymas ejus lego, satisfactionem non lego. Recte plane Petrus flevit et tacuit, quia quod defleri solet, non solet excusari; et quod defendi non potest,

¹ Gen. iii, 9. — ² Psal. xxxiii, 16.

(1) Sic legendum; codd. delinquent. — (2) Sic omnes codd., excepto cod. iv, qui habet gustat, et deinde licet. — (3) Sic cod. cxliii; cæteri male protoplasto. — (4) Sic cod. iv; cæteri male illum Domino pullorum cantu denegaret. — (5) Sic cod. iv; deest vox dicti in cæteris. — (6) Sic omnes codd. excepto cod. iv, qui habet festinat. — (7) Sic cod. iv; cæteri latebram. — (8) Sic cod. iv; cæteri erupit. — (9) Sic cod. iv, qui antea ponit certus; sed evidenter certus his repetitus hic est pro sed. — (10) Sic cod. iv; cæteri nullus certus locus sit. — (11) Sic cod. cxliii; cæteri male emendatum. — (12) Sic cod. iv; et deinde omnes codd. male Petrus. — (13) Sic cod. cxli et cæteri; cod. iv solus in preces. — (14) Cod. iv solus prorumpit, et deinde precatus.

ablui potest. Lavant enim lacrymæ (1) delictum, quod voce pudor est confiteri. Lacrymæ ergo (2) verecundiæ pariter consulunt et saluti, nec erubescunt in petendo (3), et impetrant in rogando. Lacrymæ, inquam, tacitæ quodam modo (4) preces sunt, veniam non postulant, sed (5) merentur, causam non dicunt, sed (6) misericordiam consequuntur; nisi quod utiliores lacrymarum preces sunt, quam (7) sermonum; quia sermo in precando fallit forte, lacryma (8) omnino non fallit. Sermo enim interdum non totum profert negotium, lacryma semper totum prodit (9) affectum. Et ideo Petrus jam non utitur sermone quo (10) fefellerat, quo peccaverat, quo fidem amiserat, ne per id ei non credatur ad confitendum, quo usus fuerat ad negandum. Ac per hoc magis vult causam suam flere, quam dicere, et (11) quod voce negaverat, lacrymis confiteri. Invenio autem et aliud cur tacuerit Petrus, ne tam cita veniæ postulatio (12) per impudentiam plus offenderet, quam impetraret. Solet enim citius mereri indulgentiam, qui verecundius deprecatur. In omni igitur culpa ante flendum est, quam (13) precandum. Scimus autem (14) hoc jam exemplo (15), quemadmodum nostra peccata curemus. Ecce nihil nobis Apostolus nocuit, quod negavit, et plurimum profuit (16), quod emendavit.

(1) Cod. iv solus lavat enim lacryma. — (2) Sic cod. iv; cæteri enim. — (3) Sic cod. iv; cod. xli impediendo; cod. cxlii impediendo. — (4) Sic cod. iv; cæteri quemadmodum. — (5) Sic omnes codd.; cod. iv et. — (6) Sic prorsus legendum; codd. et. — (7) Sic cod. iv; cæteri male tanquam. — (8) Sic cod. cxlii; cæteri lacrymas. — (9) Sic cod. cxlii; cæteri male lacrymas... perdit. — (10) Sic cod. iv; cæteri quod. — (11) Sic cod. xxv bene; cæteri non habent et. — (12) Sic cod. iv, excepto quod habet cito pro cita; cæteri cito... postulatione. — (13) Sic cod. iv; cæteri et sic. — (14) Sic cod. iv; cæteri non habent autem. — (15) Sic cod. cxlii; cæteri male exemplum. — (16) Sic cod. cxlii; cæteri profugit.

IV. Denique imitemur eum dicentem alibi. Cum enim tertio interrogaretur a Domino: « Simon, amas me¹? » respondit tertio: « Domine, tu scis quia diligo te. Ait » Dominus, Pasce oves meas². » Et hoc tertio; quod dictum est (1), ad compensationem prioris (2) profecit erroris. Qui (3) enim Dominum tertio negaverat, tertio confitetur; et quoties culpam delinquendo contraxerat, toties gratiam diligendo conquiret (4). Videte ergo quantum fletus profuerit (5) Petro; antequam fletet, lapsus est; posteaquam fleuit, erectus est; et qui ante lacrymas prævaricator extitit, post lacrymas pastor assumptus est, et alios regendos accepit, qui prius se ipsum non rexit; ipso adjuvante, qui cum Deo Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LXXVI.

In Solemnitate Martyrum Machabæorum.

Eductus hic Sermo ex Cod. Cass. xii in omnibus sancto convenit Augustino, cujus præ se fert nomen. Locus ejus post sermonem Maurinensem cccj cum numero in solemnitate martyrum Machabæorum iii.

SYNOPSIS.

I. Quos natura simul edere non potuit mundo, hi simul fide

¹ Joan. xxi, 17. — ² Ibid.

(1) Sic cod. xli et cæteri; cod. xxv non habet est. — (2) Codd. male compensationem. — (3) Sic cod. iv, qui male addit a Domino; cæteri non habent a Domino, et habent apud. Cod. cxlii habet solus, quod enim Domino. — (4) Sic cod. iv; cæteri conquiret. — (5) Sic codd. omnes, excepto cod. cxlii qui male habet profuit.

gignuntur cœlo. II. Machabæorum matris felicitas. III. Eiusdem fortitudo filios alloquentis. IV. Mirabilior adhuc in ultimo filiorum offerendo. V. Conclusio.

I. Si velimus, fratres dilectissimi, de singulis istis sanctis ac beatissimis septem fratribus, qui die una cum sua gloriosa matre passi sunt, laudes dicere, nec nos duramus loquendo, nec vos toleratis audiendo. Postremo, fratres, etsi vestra in audiendo persistat aviditas, nostra tamen dicendo fatigatur infirmitas. Quis enim, dilectissimi, sufficiat digne laudare, digne prædicare, etsi non die una natos, tamen per confessionem die una coronatos? Hoc eis sancta fecit confessio, quod non potest facere humana parturitio; hoc, inquam, fecit divina gratia, quod non potest humana natura. Non enim potest quæcumque mulier die una generare septem fratres, quomodo hæc beata et gloriosa Machabæa genuit Christo per fidem una die septem Martyres confessores. Gaudeamus, fratres charissimi, quia fides facit quod naturalis progenies nunquam fecit. Gaudeamus ad Dei mirabilia, lætemur ad Dei magnalia, quia quos (1) non potuit simul edere uterus carnis, simul coronavit hodie Dominus majestatis.

II. O felix mater quæ genuit tales, hoc est carne et charitate, mundo et Deo, sæculo et Christo, terræ et cœlo. Sed quos primo cum tristitia et gemitu carne generaverat, nunc sicut Abraham tanquam holocaustum Deo in ara fidei, cum lætitia singulos ad victimam offerebat. O felix mater, quæ nullum filiorum suorum Deum negantem, plane Christum, nullum titubantem aspexit, nullum dæmoniis sacrificantem congemit. In singulis enim et ipsa patiebatur, sed in omnibus vincentibus pro

(1) Cod. qui quod.

se et pro illis magnifice lætabatur. O mulier bona, quæ facta est arbor bona; sic enim Dominus dicit: « Arbor » bona bonos fructus facit¹. » Folia et fructus istius arboris, fratres, verba sancta et bona facta sunt. De tali sancta arbore dicit Propheta: « Filii tui sicut novellæ » olivarum in circuitu mensæ tuæ². » Item, intenti estote, fratres; arbor olivæ in hyeme invenitur fructuosa, in æstate opaca; in hyeme agricolam pascit, in æstate ei refrigerium facit: oleo impinguat caput ejus, umbraculo defendit corpus ejus. Sic namque (1) dicit Propheta: « Impinguasti in oleo caput meum³; » et iterum orat et dicit: « Ego autem sicut oliva fructifera in domo Domini⁴. » Hunc olivæ surculum columba invenit, et ad arcam tempore diluvii cum fructu revolavit (2). Isti ergo septem filii septem fructuosi sunt rami, qui tempore persecutionis inclinari non potuerunt.

III. Cum ergo videret filios suos pro fide torqueri, frigi, incendi, et sigillatim eorum membra abscindi, trucidari et in vento disseminari, non timuit, non expavit, non saltem palluit. Intrepide enim stabat, quam Deus pro sua lege pugnantem fortiter corroborabat. O quæ Deus huic beatæ mulieri concessit, fratres! quæ (3) nata est in ordine temporis prior filiis, simul cum eis juncta fuit (4) Angelis, et quæ fuerat mater, sancta est soror in agone certaminis; et quæ prior nata viderat solem, una die cum filiis passa, conspicit Salvatorem. Ideoque cum unus junior septem fratrum (5) remansisset, vocavit eum item perditus rex, et ei cœpit oblectando, multa etiam promittendo insidiari (6), ut a via recta

¹ Matth. vii, 17. — ² Psal. cxxvii, 3. — ³ Id. xxii, 5. — ⁴ Id. li, 10.

(1) Cod. denique. — (2) Id. revocavit. — (3) Id. ut quæ. — (4) Id. fuisset. — (5) Id. fratres. — (6) Deest vox insidiari in cod.

eum traduceret, et a suis sanctis fratribus subdole separaret. Promisit primum divitias, honores, dignitates, promisit aurum, argentum, regnum, imperium. Ille (1) autem omnia irrisit, omnia conculcavit, quia Deum toto corde dilexit. Præparatæ sunt minæ, et cuncta genera tormentorum, nec sic timuit, nec ad munera declinare potuit, nec minas crudelissimi regis expavit. Cumque vidisset Antiochus rex ubique se victum et ab omnibus superatum, vocavit matrem pueri, ut persuaderet filio suo, ne et ipse sicut fratres ejus ad majora tormenta perveniret. Dixit mulieri ut persuaderet filio suo; sed quid habuit persuadere illi qui remanserat, nisi quod persuaserat illis, quos jam ad Dominum præmiserat. Jam enim primo dixerat filiis suis: « Filii, nescio quo- » modo in ventrem meum apparuistis, nec ego spiritum » et animam dedi vobis, non vultus et membra plasmavi, » sed Deus, qui fecit coelum et terram, mare et omnia » quæ in eis sunt et omnium invenit originem (2), ipse » spiritum et animam donavit, ipse vultus et membra » plasmavit, et quia modo propter sanctas leges ejus » traditis corpora vestra, sed ipse iterum vos restituet in » sua misericordia¹. » Mater enim erat, hoc noverat præstare filiis suis, quæ toto corde diligebat Deum.

IV. Simiramur, fratres, Abraham sanctum, qui Deo obtulit filium, quanto magis hæc mirabilior extitit, quæ una die septem filios martyres ad Deum cum tota devotione præmisit. Igitur et in isto minimo filio, qui remanserat, dicebat: Tu, fili, superes mihi, tu summa votorum meorum, tu postremus clausisti partus meos; rogo et obsecro, comple gaudium meum. Misericordia

¹ 2 Mach. vii, 22, 23.

(1) Cod. ita. — (2) Cod. absque sensu inquit tactum.

mihî, inquit, mi fili, quæ te in utero meo tot mensium spatio portavi; ne uno momento confundas senectutem meam, ne decolores tot fratrum tuorum trophæa, ne sacrum eorum comitatum relinquant, ne consortium deseras; aspice, inquit, fili, in coelum, unde spiritum et animam accepisti; aspice in terram, quæ tibi alimoniam salutis subministravit; aspice fratres, qui collegam expectant; aspice matrem quæ tibi lac per triennium (1) dedit. Redde mercedem pii sanguinis; noli a fratribus separari, hortante (2), quæ te parturivit, matre debili. Rogo, fili, temporales tibi divitias promittit Antiochus rex, temporales honores, sed omnia vide et proba, quia vana sunt, temporalia et inania, et æterna non sunt; solus Deus æternus promittit, qui neminem decipit, neminem fallit. Fili, recordare verba Domini Dei tui, recordare, inquam, quæ legisti vel audisti; quid Deus dicat per Prophetam: « Vanitas vanitatum, omnia vanitas¹. » O fili, noli timere Antiochum regem, qui tuum corpus ad tempus occidit, sed time Deum tuum, qui corpus et animam cum tuis fratribus resuscitabit. Vos itaque mihi septem dierum lumina Deus dedit, jam sextum diem conclusi; quia sextum hunc fratrem (3) ad Dominum præmisi, et omnium opera valde bona vidi; debes et tu, fili, ut quæ in illis sex laboravi, in te septimo requiescam. Quia et Dominus Deus, ad quem curritis et pergitis, septimo die requievit ab omnibus operibus suis, et ego requiescam ab omnibus lacrymis meis. Tali ergo et isto materno hortamento (4) admonitus, repletus Spiritu sancto, ait: « Quem speratis? » quem sustinetis? non consentio neque obedio imperio

¹ Eccli. i, 2.

(1) Cod. male addit tempus. — (2) Cod. ætate. — (3) Cod. sextum hos fratres. — (4) Cod. ornamento.

» falsi regis, sed obedio Deo¹, » et cætera quæ audistis. Igitur et iste mundus et purus spiritum tradidit. Post omnes mortua est mater, mortua in mundo, sed vivit Deo; non enim mori potuit, quæ filios suos pro amore Dei martyrium perpeti fecit. Omnes enim vivunt sub ara coelorum; quia non est Deus mortuorum, sed vivorum.

V. Ergo, fratres, antiqui justi pro illis divinis sacramentis passi sunt. Si tres pueros et Daniele laudamus et prædicamus, quia de mensa regis contaminari noluerunt, si istos Machabæos, de quibus tanta locuti sumus, et cum ingenti admiratione et fama proferimus, qui cibum vel escam, quibus nunc Christiani licite utuntur, ipsi accipere noluerunt, nos pro Christo, pro baptismo Christi, pro eucharistia Christi, et pro signo Christi, quæ pati aut quæ tolerare debemus? Nam (1) illæ fuerunt promissiones rerum complendarum, hæc sunt indicia completarum. Tunc enim erat fides occulta, modo manifesta. Nam eadem credebant, eademque sperabant omnes sancti et justi. Sustineamus ergo et nos, fratres, quæ illi pro Deo sustinuerunt, contempnamus quæ contempserunt, ut cum ipsis accipiamus vitam æternam quam speramus.

² Mach. vii, 30, etc.

(1) Cod. cum.

SERMO LXXVII.

In Natali Beati Laurentii Martyris I.

Erutus hic Sermo ex Cod. Cassin. cix, fol. 92, et Bibl. Laurent., Plut. xiii, Cod. viii, fol. 226 b, nihil habet quod sancto Augustino repugnet, cujus nomen præ se fert, imo et multas ejusdem sententias continet et dictiones. In Catal. Bibl. Venet. sancti Marci tom. 2, fol. 51, pariter indicatur, et asterisco distinguitur, tanquam nondum editus. Sit post sermonem Benedictinorum cccv cum numero in Natali sancti Laurentii v.

SYNOPSIS.

I. Sancti Laurentii victoria de mundo relata. II. Fortitudo ejus imitanda.

I. INTER laurigeros confessores, quos ad coelum provexit perennis gloria triumphatorum, sanctus Laurentius vario decoris fulgore coruscat; quoniam et leviticam candidam et martyralem sortitus est in passione coronam. Quosdam igitur sanguis roseus cruentavit, alios flamma tanquam in fornace succendit; in his (1) rutilus, in istis purpureus color refulsit. Inter omnes beatus Laurentius palmis versicoloribus radiavit, sicque verbera, ignis, et gladius, et omnis officina sævitæ laudis titulos martyribus pepererunt, quoniam non sunt in certamine victi sed ascenderunt e sæculo coronati. Quid igitur dolor? quid pœna? quid mors hominis terrestris? Vicit vos fides, superavit vos martyrum fortitudo. Jam non potestis timere post finem. Provestis martyres, non vicistis. Eva-

(1) Sic cod. viii; cod. cix illis.